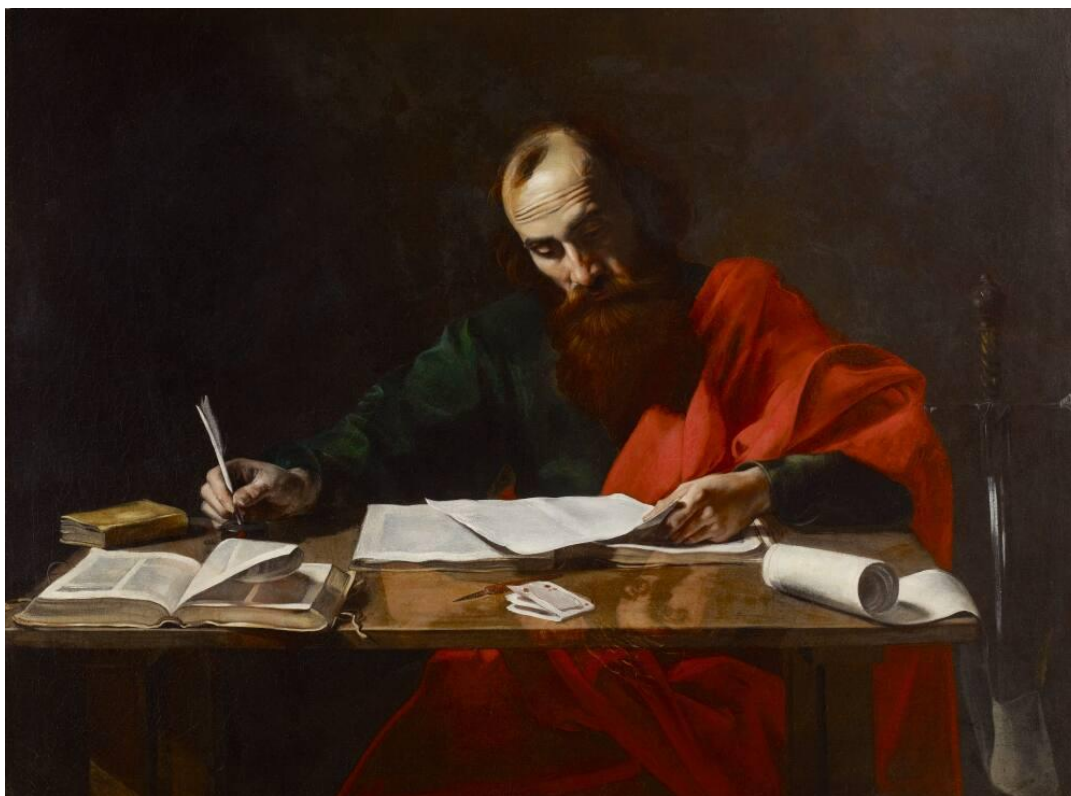

GAAN MET PAULUS

Paulus bleef geworteld in de Schrift, dacht theologisch zelfstandig en bouwde nieuwe gemeenschappen. Hij diende de kerk door haar te vernieuwen.

Brussel, 18-04-2026,

Goos Minderman (decaan)

1. Inleiding

De FPTR zit in een overgangsfase. Een nieuw team van docenten neemt na de zomer het stokje over van de twee leidende hoogleraren en dat gaat gepaard met een heroriëntatie op de doelstellingen en de werking van het instituut. Tegelijkertijd speelt de kwestie van de accreditatie, die momenteel nog onzeker is. Intussen staan de ontwikkelingen in de kerk en de samenleving niet stil.

De transitie van de FPTR wordt afgestemd op de veranderende behoeftes van de VPKB. Naast het prangende tekort aan predikanten in de kerk ontstaat er een breed pallet aan nieuwe bedieningen: stadspredikanten, city chaplains, geestelijk verzorgers en lekenpredikers. De uitdaging is om ook voor hen een goede opleiding of ondersteuning te bieden.

Maar de faculteit is meer dan alleen een opleidingsinstituut. Vanuit haar expertise wil de FPTR de VPKB ook voeden en inspireren. Intensieve samenwerking tussen de faculteit en het kerkelijke werkveld zorgt ervoor dat de vragen uit de praktijk bij de faculteit belanden en dat de ontwikkeling van theologie op haar beurt de kerk inspireert.

De FPTR ziet deze transitie vol vertrouwen tegemoet in de wetenschap dat er na zeventig jaar een stevig academisch fundament staat, voor een levende geloofsgemeenschap. Er is geweldig veel positieve energie bij de hoogleraren, de docenten en de studenten. Dat wordt door de buitenwereld ook erkend. De faculteit geniet het vertrouwen van de Synodale Raad en het respect van internationale partners, zoals de VU in Amsterdam en de Theologische Faculteit in Paderborn.

2. Doelstelling voor de FPTR

De kernactiviteit van de FPTR blijft dezelfde. Ook in de toekomst staat de faculteit voor een degelijke, academische opleiding voor toekomstige predikanten, ingebed in de dynamiek van theologische wetenschap (internationaal), met draagvlak in de VPKB, passend in het veranderende perspectief van de kerk.

Het is en blijft een bruisend instituut dat leken, predikanten, professionals (PEGO, Interlevensbeschouwelijke dialoog) en wetenschappers uitnodigt voor een breed aanbod van cursussen en reflectie, met een onderzoeksprofiel dat internationaal stáát en meegaat in moderne eisen van kwaliteitszorg.

Deze compact geformuleerde doelstelling wordt aldus nader ingevuld:

Degelijke, academische opleiding voor toekomstige predikanten, bij voorkeur gebaseerd op de internationaal erkende academische structuur. Dat biedt een kwaliteitsgarantie, die toegankelijkheid en flexibiliteit niet in de weg staat.

Ingebed in de dynamiek van theologische wetenschap (internationaal): goede samenwerking met theologische vakgroep(en) zoals de KU Leuven, de VU Amsterdam,

PTHU en ETF. De FPTR volgt op de voet wat wetenschappelijk speelt en zij is op de hoogte van de recente literatuur en draagt daar ook het hare aan bij.

Met draagvlak in de VPKB: de FPTR laat zich bij de opleiding leiden door de eindtermen die we met de VPKB overeenkomen. Die bepaalt ten slotte de criteria voor de op te leiden predikanten en professionals. Alleen zó kan de faculteit een bijdrage leveren aan het oplossen van het huidige predikantentekort.

Passend in het veranderende perspectief van de kerk: door city chaplaincy en geestelijke verzorging in het studiepakket op te nemen, richt het plan zich op versterking van de protestantse presentie in de samenleving.

Een bruisend instituut dat leken, predikanten, stadspredikanten en geestelijk verzorgers, professionals (PEGO, ILD) en wetenschappers uitnodigt voor een breed aanbod van cursussen en reflectie: Het actief aanbieden van de bestaande modules is een belangrijk onderdeel van het plan omdat een groter aantal studenten met verschillende beroepsperspectieven goed is voor de dynamiek binnen de faculteit. Daarmee wordt bovendien binnen het bestaande curriculum de verbreding van de kerkelijke presentie met stadspredikanten en geestelijk verzorgers mogelijk gemaakt.

Met een onderzoeksprofiel dat internationaal stáát: De FPTR wil de rol op zich nemen van Europees platform voor vragen rond de kerkelijke presentie van protestantse minderheidskerken in steden (city chaplaincy, urban theology). Een uiterst relevante niche waarin de faculteit zich als specialist kan profileren. Zo gaat de FPTR eens in de twee jaar een internationale conferentie organiseren rond deze thematiek.

En meegaat in moderne eisen van kwaliteitszorg: De FPTR sluit aan bij de kwaliteitsnormering van grote universiteiten en doet mee aan conferenties, journals, seminars, etc.

3. Het onderwijs: beroepsopleiding, academisch onderzoek, lekenonderwijs en nascholing

De FPTR heeft een volle agenda voor de komende jaren:

A. Theologie

Het opleiden van predikanten voor de VPKB is en blijft de kernactiviteit van de FPTR. Dat heeft, door het grote predikantentekort een impuls nodig. Wij overwegen het herstarten van een duaal-traject voor ongeveer 4 predikanten.

B. Opleiding Interlevensbeschouwelijke Geestelijke Verzorging in Vlaanderen

De FPTR heeft de theoretische basis in huis voor een opleiding Interlevensbeschouwelijke Geestelijke Verzorging, aangevuld met een praktische leergang op gebied van gespreksvoering, groepsdynamiek en rituelen. Kennis van de zorg, zingeving in bedrijven en bijvoorbeeld het gevangeniswezen hoort daarbij. Wij richten ons mede op de seculiere samenleving, bijvoorbeeld de ondersteuning aan ritueel begeleiders voor onder meer begrafenis en relatiebevestigingen.

C. City Chaplaincy

Stadspastoraat of city chaplaincy is de verdieping op de zogenaamde ‘presentiebenadering’ (gericht op protestantse presentie in de samenleving). In de nieuwe opzet wordt dit concept beter geïntegreerd in het bestaande curriculum, door een versterking van de praktisch theologische vakken.

Het wetenschappelijke fundament van de opleiding tot city chaplain ligt uiteraard in het onderzoek. Het is de academische niche die de FPTR in Europa hoopt te vullen. Daartoe zoekt de faculteit een samenwerkingsverband met de universiteiten/seminaria van de protestantse (minderheids)kerken in Nederland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Italië en Spanje. Daarbij wisselen de deelnemers ervaringen van protestantse presentie in grote steden uit, en analyseren en verwerken ze de kennis in opleidingen en onderzoeken. De Faculté Universitaire de Théologie Protestante (FUTP) en de Evangelische Theologische Faculteit (ETF) worden van harte uitgenodigd om hier mede vorm aan te geven.

D. Engelstalig aanbod samen met de FUTP.

Om enerzijds een breder publiek te trekken en anderzijds de samenwerking tussen FPTR en FUTP te versterken, wordt voorgesteld om ook Engelstalig onderwijs aan te bieden, gebaseerd op de structuur van de Franstalige accreditering van de FUTP en de online modules van de FPTR. Dit betekent niet alleen een mogelijke kostenbesparing, maar ook een kans voor profilering van beide faculteiten.

E. Protestants Evangelisch Godsdienst Onderwijs (PEGO) en Interlevensbeschouwelijke dialoog (ILD)

De FPTR behoudt het huidige aanbod voor het primair en secundair gemeenschapsonderwijs. Het wijzigende regeringsbeleid maakt wel dat de faculteit hier naar de samenstelling van de opleiding moet kijken. De FPTR zal nieuwe afspraken maken met de Inspectie over het ILD-curriculum. De marketing ervan wordt versterkt, ook op het gebied van permanente educatie/bijbscholing.

F. Theologie voor het brede publiek, in het Nederlands en het Engels

Met een goede en zichtbare positionering wil de FPTR het (drietalige) online-kenniscentrum worden voor leken en professionals in Nederland en Vlaanderen die belangstelling hebben voor theologie.

G. Programma voor lekenpredikers,

De FPTR zou graag het programma voor lekenpredikers, dat nu nog vanuit de VPKB wordt verzorgd, dichterbij de faculteit te brengen en aan laten sluiten bij de modules die er al zijn. Dat zou een goede basis leggen voor de lekenpredikers en de samenwerking kunnen bevorderen met de predikanten.

I. Nascholing van professionals

Nascholing van professionals is altijd nodig, maar des te meer nu er kerkelijk en maatschappelijk zoveel in beweging is. Binnen de FPTR zijn alle voorwaarden voor goede nascholing aanwezig. Daarbij zoekt de FPTR expliciet de samenwerking met FUTP, ETF en het Arminius Instituut van de Remonstranten in Nederland.

4. Context: accreditatie, kerk en universiteiten

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) heeft in augustus 2025 aangekondigd, tegen het advies van de visitatiecommissies in, de accreditatie in te trekken. Tegen deze beslissing is bezwaar ingesteld bij een door de NVAO benoemd juridisch adviescollege. Dat heeft de bezwaren van de FPTR gegrond verklaard en geadviseerd nog de FPTR twee jaar de tijd te geven voor herstel. Ook tegen dat advies in heeft de NVAO in februari 2026 haar negatieve beslissing in vrijwel ongewijzigde vorm opnieuw genomen. De FPTR is derhalve een procedure bij de Raad van State begonnen. Er loopt daarom nu een bodemprocedure en een schorsingsverzoek voor de duur van die procedure.

De FPTR is vol vertrouwen in het behoud van haar accreditatie. De kwaliteit van het onderwijs is hoog, de docenten zijn goed en er is veel geïnvesteerd in de onderwijsmethoden. Beide visitatiecommissies waren positief en prezen de waarde van ons onderwijs, de inzet van de betrokkenen en het niveau van hetgeen geboden wordt. Onze doctoraten worden onafhankelijk beoordeeld en breed gewaardeerd. Onze seminars richten zich op de meest actuele thema's van theologie en religiewetenschappen. De faculteit zoekt bovendien naar versterking van de kwaliteitsborging door een daartoe strekkende overeenkomst met een grote universiteit aan te gaan.

Het ministerie van Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap zet scherp in op efficiency als bezuinigingsmaatregel en benoemt de mogelijkheid van een “inkanteling” van het onderwijs

van de FPTR in een grote universiteit. Afhankelijk van de vormgeving en financiering levert dit zowel kansen als bedreigingen op.

Er bestaan overigens al goede banden met de EFT, de KU Leuven, de PThU te Utrecht en de Vrije Universiteit te Amsterdam. Wij willen deze samenwerkingen verder uitbreiden en verdiepen. Academisch onderzoek en onderwijs gedijt alleen in een open wetenschappelijk debat en een veelkleurige samenwerking op het terrein van onderwijs en onderzoek.

De ontwikkelingen van de FPTR worden ook beïnvloed door de strategie van de VPKB. De kerk kiest er ten eerste voor om meer naar buiten te treden en ook haar maatschappelijke impact te vergroten door middel van geestelijk verzorgers en stadspredikanten. Ten tweede worstelt de kerk met een tekort aan predikanten. De zorg voor (de instroom van nieuwe) predikanten en permanente educatie maken deel uit van de toekomstplannen van de kerk én de FPTR.

Om de hiervoor geformuleerde doelstellingen en programma's werkelijk tot hun recht te laten komen, is het nodig dat de FPTR/FUTP de enige toegang blijft tot het proponentchap/predikantschap, uiteraard in afstemming met de Commissie van Toelating. De VPKB wordt in onze visie 'eigenaar' van het curriculum: zij formuleert heldere eindtermen van de opleiding en daarmee de entree-termen van het predikantschap of andere professionals.

De faculteit wil ook graag met de kerk in gesprek over het onderscheid tussen lekenpredikers (voor wie opleiding en supervisie georganiseerd worden), student-opdrachthouders, voorgangers, predikanten en stadspredikanten (met een specifiek profiel in keuzevakken). Zij verdienen allemaal een plek in de kerk maar hebben ook een duidelijke specifieke academische vorming nodig, ieder op eigen maat en met eigen focus zoals de FPTR die kan bieden.

Uitgangspunt van het plan is dat de FPTR een in Brussel gevestigde zelfstandige organisatie (vzw) blijft die het onderwijs en onderzoek garandeert voor de professionals van de VPKB. Het is de VPKB die de diploma's van de FPTR als toegang tot de proponentsfase erkent. Het bestuur van de FPTR blijft uiteraard verantwoordelijk voor de inhoud en de kwaliteit van het onderwijs en het onderzoek.

De hiervoor aangekondigde initiatieven moeten in de komende jaren ook de financiële basis van de FPTR versterken. Overheidsfinanciering is in tijden van bezuinigingen nooit zeker maar dit plan gaat ervan uit dat met de constitutionele erkenning van de Protestantse stroming in België de voortzetting van de huidige overheidsfinanciering in stand blijft. Daarbij kan de faculteit aantonen dat het nieuwe programma, met stadspredikanten en spiritueel verzorgers, een belangrijke academische én maatschappelijke impact in Vlaanderen creëert. De steun van de VPKB garandeert met een kortlopende overbruggingsfinanciering de komende lastige transitiejaren. Daarnaast hopen we met onze forse uitbreiding van het aanbod en bredere werving op een toename van het aantal studenten.

5. Staf

Na het vertrek van de huidige twee hoogleraren treedt na de zomer een (deels) nieuw team aan om het onderwijs op academische wijze te borgen, met de ambitie om bovenstaande programma's te gaan uitvoeren. Daarnaast wordt een aantal hoogleraren en docenten op freelance basis aan het instituut verbonden en komen er samenwerkingsovereenkomsten met andere universiteiten met betrekking tot de uitwisseling van docenten en onderzoekers. Een gedetailleerd formatieplan is in voorbereiding.

De bedoeling is op termijn dat naast de binnen de FPTR benoemde hoogleraren minstens één hoogleraar zowel aan de FPTR als aan een grote universiteit is aangesteld.

6. Tot slot

De FPTR gaat met zeer goede moed deze transitiefase in. Wij 'gaan met Paulus': we gaan 'op reis' met nieuwe mensen, nieuwe partners naar nieuwe oorden en een vernieuwende opdracht die de protestantse gelederen in Vlaanderen zal versterken. Gesterkt door de kerk en bouwend op wat er binnen de FPTR is opgebouwd. Dankbaar voor de steun en de samenwerkingen, voelen wij ons verantwoordelijk voor een belangrijke bijdrage aan de Vlaamse protestantse stroming en willen bijdragen aan haar toekomst en impact. Wij nodigen iedereen die de reis met ons mee wil maken van harte uit om zich aan te sluiten, om ons scherp te houden op de koers en de uitvoering daarvan. Maar vooral omdat samen reizen een verrijking voor allen kan zijn.

Gebruikte afkortingen

EPUB	Église Protestante Unie de Belgique
ETF	Evangelische Theologische Faculteit te Heverlee/Leuven
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg / spirituele zorg
ILD	Interlevensbeschouwelijke dialoog, het nieuwe onderwijs op secundair GO-onderwijs
FPTR	Faculteit Protestantse voor Theologie en Religiewetenschappen
FUTP	Faculté Universitaire de Théologie Protestante
KUL	Katholieke Universiteit Leuven
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
PEGO	Protestants Evangelisch Godsdienst Onderwijs
PTHU	Protestantse Theologische Universiteit te Utrecht
VPKB	Verenigde Protestantse Kerken in België
VUA	Vrije Universiteit te Amsterdam